

ΣΑΛΙ ΠΕΪΤΖ

ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ
ΤΩΝ *SUNDAY TIMES*

ΦΥΛΑΚΑΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

Απολύτως μαγευτικό... καλόκαρδο,
συμπονετικό, αστείο αλλά και βαθιά αιχμηρό.

Celia Anderson, συγγραφέας

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΦΥΛΑΚΑΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Φύλακας ιστοριών**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: *The Keeper of Stories*

Από τις Εκδόσεις *HarperCollinsPublishers*, Λονδίνο 2021

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Sally Page

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γωγώ Αρβανίτη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ηρακλής Καρελίδης, Μαριάνθη Κιουρτσόγλου

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Ellie Game

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Sally Page, 2021

All rights reserved.

© Εικόνες εξωφύλλου: Shutterstock.com

© Εξωφύλλου: HarperCollinsPublishers Ltd 2021

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2023, 5.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-5048-3

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-5049-0

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiu Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr

psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΣΑΛΙ ΠΕΪΤΖ

ΦΥΛΑΚΑΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

Μετάφραση: Γωγώ Αρβανίτη

*Στον μπαμπά μου
Με όλη μου την αγάπη*

Πρόλογος

Κάθε άνθρωπος έχει να πει μια ιστορία.
Αλλά αν δεν έχεις ιστορία; Τι γίνεται;
Αν είσαι η Τζάνις, κάνεις συλλογή από ιστορίες άλλων.

Είχε δει κάποτε στην τηλεόραση την ευχαριστήρια ομιλία μιας διάσημης Αγγλίδας ηθοποιού –μιας Εθνικής Σταρ– στην απονομή των Όσκαρ. Η Εθνική Σταρ περιέγραφε τα πρώτα χρόνια της τότε που ήταν καθαρίστρια και πώς, ως φιλόδοξη νέα, στεκόταν μπροστά στον καθρέφτη, σε μπάνια ξένων σπιτιών, κρατώντας το μπουκάλι με το καθαριστικό τουαλέτας σαν να ήταν το χρυσό αγαλματίδιο. Η Τζάνις αναρωτιέται τι θα είχε απογίνει η Εθνική Σταρ αν δεν τα είχε καταφέρει ως ηθοποιός. Θα ήταν ακόμα καθαρίστρια όπως αυτή; Έχουν περίπου την ίδια ηλικία –μεταξύ σαράντα πέντε και πενήντα– και, όπως της φαίνεται, μοιάζουν κιόλας λιγάκι. Εντάξει, (χαμογελάει) ίσως όχι και τόσο, αλλά είναι και οι δύο μετρίου ύψους και γεροδεμένες, κάτι που προοιωνίζει ένα στιβαρό μέλλον. Αναρωτιέται αν η Εθνική Σταρ θα είχε καταλήξει και αυτή να συλλέγει ιστορίες άλλων ανθρώπων όπως η ίδια.

Δε θυμάται πώς έγινε και ξεκίνησε τη συλλογή της. Ίσως από μια γρήγορη κλεφτή ματιά στη ζωή κάποιου καθώς διέσχιζε με το λεωφορείο την εξοχή του Κέιμπριτζ για να πάει

στη δουλειά της; Ή από κάτι σε μια συνομιλία που έπιασε το αντί της καθώς καθάριζε έναν νεροχύτη; Σύντομα πρόσεξε ότι (ενώ ξεσκόνιζε ένα σαλόνι ή έκανε απόψυξη σ' ένα ψυγείο) οι άνθρωποι της έλεγαν τις ιστορίες τους. Μπορεί να το έκαναν πάντα, μα τώρα είναι αλλιώς, τώρα οι ιστορίες τής απλώνουν το χέρι κι αυτή τις τραβάει κοντά της. Ξέρει ότι είναι δεκτική. Καθώς τις ακούει, κουνώντας διακριτικά το κεφάλι αποδέχεται αυτό που κατά βάθος ξέρει: πως για πολλούς είναι απλώς ένα κοινό μολ του σπιτιού όπου μπορούν ν' αφήσουν τα προσωπικά τους μυστικά.

Συχνά οι ιστορίες είναι αναπάντεχες· κάποιες φορές είναι αστείες και συναρπαστικές. Μερικές φορές είναι βουτηγμένες στη λύπη για το παρελθόν και άλλες είναι ύμνος στη ζωή. Ίσως οι άνθρωποι της μιλούν επειδή πιστεύει τις ιστορίες τους. Χαίρεται με τα απρόσμενα και καταπίνει τις υπερβολές τους αμάσητες. Το βράδυ στο σπίτι, με έναν σύζυγο που την πνίγει με θεωρίες παρά με αληθινές ιστορίες, ξαναθυμάται τις αγαπημένες της και τις απολαμβάνει μία προς μία.

Η αρχή της ιστορίας

Η Δευτέρα κυλάει με πολύ συγκεκριμένο τρόπο: γέλιο για το ξεκίνημα και θλίψη προς το τέλος. Σαν αταίριαστα εξώφυλλα του ίδιου βιβλίου, αυτά είναι τα δυο πράγματα που πλαισιώνουν τη Δευτέρα της. Επίτηδες το έχει κανονίσει έτσι, μιας και η προοπτική του γέλιου τη βοηθάει να σηκωθεί από το κρεβάτι και της δίνει κουράγιο γι' αυτό που ξέρει ότι θα ακολουθήσει.

Η Τζάνις έχει διαπιστώσει πως μια καλή καθαρίστρια μπορεί σε γενικές γραμμές να καθορίζει η ίδια το πρόγραμμά της και –πράγμα πολύ σημαντικό για να υπάρχει αυτή η ισορροπία τις Δευτέρες– τη σειρά με την οποία θα καθαρίσει κάθε σπίτι. Είναι γνωστό ότι δύσκολα βρίσκει κανείς ικανή και αξιόπιστη καθαρίστρια και, απ' ό,τι φαίνεται, εντυπωσιακά πολλοί άνθρωποι στο Κέιμπριτζ πιστεύουν πως η Τζάνις είναι εξαιρετική καθαρίστρια. Η ίδια δεν είναι και τόσο σύγυρη για το «εξαιρετική» (απλώς άκουσε να τη χαρακτηρίζει έτσι μία από τις πελάτισσές της σε μια φίλη της που είχε έρθει επίσκεψη για καφέ). Ξέρει ότι δεν είναι κάποια ξεχωριστή γυναίκα. Αλλά καλή καθαρίστρια; Ναι, πιστεύει πως είναι. Σίγουρα έχει μεγάλη εμπειρία. Ωστόσο, η προσωπική της ιστορία δε θα ήθελε να συνοψίζεται σε ένα «καθάριζε καλά». Καθώς κατεβαίνει από το λεωφορείο, χαιρετά μ' ένα νεύμα τον οδηγό, έτσι για να ξεφύγει το μυαλό της από αυτή

τη σκέψη που έρχεται όλο και συχνότερα. Της γνώφει κι εκείνος και η Τζάνις έχει τη φευγαλέα εντύπωση ότι είναι έτοιμος να της πει κάτι, αλλά τότε οι πόρτες του λεωφορείου ξεφυσούν σαν να αναστενάζουν κι έπειτα κλείνουν μ' ένα δυνατό τρέμουλο.

Το λεωφορείο απομακρύνεται και η Τζάνις απομένει να κοιτάζει απέναντι τον μακρύ δεντροφυτεμένο δρόμο με τις μεγάλες ανεξάρτητες μονοκατοικίες. Μερικά παράθυρα σπιτιών λάμπουν φωτισμένα· άλλα είναι σκοτεινά, με τα παραθυρόφυλλα κλειστά. Σίγουρα θα υπάρχουν πολλές ιστορίες κρυμμένες πίσω απ' όλα αυτά τα παράθυρα, αλλά ετούτο το πρωί την ενδιαφέρει μόνο μία συγκεκριμένη. Η ιστορία του άντρα που μένει στο τεράστιο, δαιδαλώδες τριώροφο εδουαρδιανής εποχής στη γωνία: του Τζόρντι Μπόουμαν. Δε νομίζει ότι οι άλλοι πελάτες της έχουν γνωρίσει ποτέ τον Τζόρντι και σίγουρα δεν πρόκειται να τους τον γνωρίσει η Τζάνις (δεν είναι σωστά πράγματα αυτά), αλλά, βεβαίως, όλοι έχουν ακουστά τον Τζόρντι Μπόουμαν. Όλος ο κόσμος έχει ακουστά τον Τζόρντι Μπόουμαν.

Ο Τζόρντι μένει σ' αυτό το σπίτι για πάνω από σαράντα χρόνια. Αρχικά είχε νοικιάσει ένα δωμάτιο εκεί – τα νοίκια στο Κέιμπριτζ ήταν πολύ πιο φτηνά από το Λονδίνο όπου δούλευε. Κάποια στιγμή μετά, αφού παντρεύτηκε, αγόρασε τελικά το σπίτι από τη σπιτονοικοκυρά του. Ο Τζόρντι και η γυναίκα του δεν ήθελαν με τίποτα να πετάξουν έξω τους άλλους ενοικιαστές, κι έτσι η οικογένεια που άρχισαν να δημιουργούν συγκατοικούσε μ' ένα τσούρμο ζωγράφους, ακαδημαϊκούς και φοιτητές, ώσπου όλοι αυτοί, ο ένας μετά τον άλλο, μετακόμισαν με δική τους πρωτοβουλία. Τότε ήταν που θα ξεκινούσε ο καβγάς για το δωμάτιο που είχε μόλις αδειάσει.

«Λοιπόν, ο Τζον ήταν ο πιο πονηρός», θυμάται συχνά με καμάρι ο Τζόρντι. «Πήγε κι έβαλε μέσα τα πράγματά του πριν αποτελειώσουν το πακετάρισμα οι προηγούμενοι».

Ο Τζον είναι ο μεγαλύτερος γιος του Τζόρντι και τώρα ζει

με τη δική του οικογένεια στο Γιόρκσαϊρ. Η υπόλοιπη φαμίλια του Τζόρντι είναι διασκορπισμένη ανά την υφήλιο, αλλά τον επισκέπτονται όποτε μπορούν. Η λατρεμένη του σύζυγος, η Άνι, πέθανε πριν από χρόνια, όμως στο σπίτι δεν έχει αλλάξει τίποτα αφότου χάθηκε εκείνη. Κάθε εβδομάδα η Τζάνις ποτίζει τα φυτά της Άνι –μερικά έχουν γίνει πια σαν μικροί θάμνοι– και ξεσκονίζει τη συλλογή της από βιβλία Αμερικανών συγγραφέων. Ο Τζόρντι την παρακινεί να τα δανείζεται και κάπου κάπου η Τζάνις παίρνει μαζί της τη Χάρπερ Λι ή τον Μαρκ Τουέιν για να της κάνει παρέα στο σπίτι της, όπου το διάβασμα είναι η παρηγοριά της.

Ο Τζόρντι της ανοίγει την πόρτα πριν προλάβει να βγάλει το κλειδί της.

«Λένε πως ο σωστός συγχρονισμός είναι το παν», λέει με τη βροντερή φωνή του. Ο Τζόρντι έχει μεγαλοπρεπή κορμοστασιά – είναι μεγαλειώδης όσο και η φωνή του. «Πέρασε μέσα να ξεκινήσουμε με έναν καφέ».

Είναι το σύνθημα για να φτιάξει η Τζάνις και για τους δυο τους βαρύ σκέτο καφέ – με μπόλικο καυτό γάλα για τον Τζόρντι, ακριβώς όπως του τον έφτιαχνε η Άνι. Δεν την πειράζει. Τον περισσότερο καιρό ο Τζόρντι τον φτιάχνει μόνος του τον καφέ του (όταν δεν είναι στο Λονδίνο ή στο εξωτερικό ή στην παμπ) και είναι σίγουρη πως η Άνι θα το ενέκρινε να τον κακομαθαίνει κάπου κάπου.

Η ιστορία του Τζόρντι είναι από τις αγαπημένες της. Της δείχνει τη δύναμη ψυχής που έχει μέσα του ο άνθρωπος. Βέβαια, έχει να κάνει πολύ και με το πώς θα χρησιμοποιήσει κανείς τα ταλέντα του, αλλά η Τζάνις δε στέκεται σ' αυτό, γιατί παραπέμπει στις ιστορίες της Βίβλου και την πηγαίνει πίσω στα παιδικά της χρόνια και στη δική της έλλειψη οποιουδήποτε ταλέντου. Έτσι, απωθεί αυτές τις σκέψεις και επικεντρώνεται στη δύναμη ψυχής του αγοριού που έμελλε να γίνει ο διάσημος Τζόρντι Μπόουμαν.

Ο Τζόρντι (διόλου περιέργο) μεγάλωσε στο Νιούκασλ. Το

πραγματικό του όνομα είναι Τζον, μπορεί και Τζίμι, δεν είναι σίγουρη· με τα χρόνια έγινε απλώς ο «Τζόρντι». Ζούσε στη γειτονιά δίπλα στις αποβάθρες του λιμανιού, όπου δούλευε ο πατέρας του. Είχαν έναν σκύλο, που ο πατέρας του τον λάτρευε (περισσότερο από τον γιο του), και ένα ντουλάπι με ποτά, σε σχήμα γόνδολας. Η γόνδολα ήταν η χαρά και το καμάρι της οικογένειας (μέχρι που εφευρέθηκαν οι οθόνες πλάσμα). Όταν ήταν δεκατεσσάρων χρονών, ο Τζόρντι βρέθηκε ένα βράδυ στους δρόμους του Νιούκασλ. Ο σκύλος τους είχε δαγκώσει τον γείτονα και ο πατέρας του Τζόρντι ήταν αποφασισμένος να χύσει αίμα – το αίμα του γείτονα. Επειδή η λογική είχε κάνει φτερά, ο Τζόρντι το έσκασε από την πίσω πόρτα. Η νύχτα ήταν κρύα, είχε χιονίσει, και ο Τζόρντι φορούσε μόνο ένα ελαφρύ μπουφάν. Παρ' όλα αυτά, δεν ήθελε με τίποτα να βρίσκεται στο σπίτι. Αντί να στρίψει δεξιά και να πάει προς το λιμάνι, έστριψε αριστερά σ' ένα σοκάκι και χώθηκε κρυφά από μια πλαϊνή πόρτα στο Δημαρχείο του Νιούκασλ.

Στην αίθουσα συναυλιών, ο Τζόρντι ανέβηκε στα ψηλότερα θεωρεία, όπου είχε ζέστη και ήταν μάλλον απίθανο να τον ανακαλύψει κανείς. Εκεί βρισκόταν, πίσω από κάτι προβολείς (για έξτρα ζεστασιά), και μασούλιζε τη σοκολάτα που είχε σουφρώσει από ένα περίπτερο, όταν άρχισε το τραγούδι. Η πρώτη ψηλή νότα που αναδύθηκε, καρφώθηκε σαν ακόντιο στο στήθος του Τζόρντι και τον καθήλωσε. Δεν ήξερε καν τι ήταν η όπερα, πόσο μάλλον να είχε ακούσει ποτέ, αλλά η μουσική μίλησε κατευθείαν στην ψυχή του. Αργότερα, σε συνεντεύξεις του στην τηλεόραση, ο Τζόρντι έλεγε ότι, όταν θα πέθαινε και θα τον άνοιγαν, θα έβρισκαν την καρδιά του τυλιγμένη στην παρτιτούρα της *La Mpoém*.

Γύρισε σπίτι για μερικές μέρες ή εβδομάδες – ούτε που ήξερε για πόσο. Σ' εκείνο το διάστημα κατέστρωσε ένα σχέδιο. Δεν είχε ακούσει ποτέ για όπερα στα βορειοανατολικά, και το συμπέρασμα ήταν ότι δεν είχε καμία δουλειά να μένει

εκεί. Έπρεπε να είναι στο Λονδίνο. Εκεί δεν ήταν η όπερα; Εκεί δεν ήταν όλα τα ωραία κυριλέ πράγματα; Έπρεπε να πάει στο Λονδίνο. Αλλά χωρίς λεφτά δεν μπορούσε να πάρει ούτε τρένο ούτε λεωφορείο. Άρα, έπρεπε να πάει περπατώντας. Και αυτό ακριβώς έκανε. Γέμισε ένα σακίδιο με όσα τρόφιμα μπορούσε να κουβαλήσει, έκλεψε κι ένα μπουκάλι από τη γόνδολα και ξεκίνησε για τον νότο. Στον δρόμο συνάντησε έναν περιπλανώμενο άστεγο που του έκανε παρέα σχεδόν σε όλη τη διαδρομή. Σ' αυτό το διάστημα ο άστεγος του έμαθε πράγματα που θα του χρησίμευαν σίγουρα στην πόλη και του έδειξε πώς να έχει πάντα καθαρά ρούχα στο ταξίδι. Έκλεψαν ρούχα από μια απλωμένη μπουγάδα και στη θέση των κλεμμένων κρέμασαν τα βρόμικα που φορούσαν. Το ξανάκαναν στην επόμενη βολική μπουγάδα, και πάει λέγοντας.

Όταν έφτασε στο Λονδίνο, ο Τζόρντι πήρε σβάρνα τις διάφορες αίθουσες συναυλιών (ο άστεγος του είχε δώσει μια λίστα από μέρη να δοκιμάσει την τύχη του) και τελικά κατάφερε να βρει μια δουλειά ως βοηθός φροντιστή σκηνης. Τα υπόλοιπα είναι γνωστά.

Ο Μάικ, ο σύζυγος της Τζάνις, δεν έχει γνωρίσει ποτέ τον Τζόρντι. Αυτό δεν τον εμποδίζει να μιλάει για τον Τζόρντι στην παμπ σαν να είναι παλιοί φίλοι. Η Τζάνις δεν τον διαψεύδει μπροστά σε κόσμο – όχι πως ο Μάικ το εκτιμάει: στο μυαλό του έχει κάνει άπειρες συζητήσεις με τον Τζόρντι. Όταν ο Μάικ μιλάει στην παμπ για τον παγκοσμίου φήμης τενόρο («Ήταν ο αγαπημένος της Βασίλισσας, ξέρετε»), η Τζάνις νιώθει κάποια ανακούφιση στη σκέψη ότι ποτέ, μα ποτέ, δεν πρόκειται να γνωριστούν αυτοί οι δύο. Και καμιά φορά, όταν ο Μάικ έχει πάει «προς νερού του» αφήνοντάς τη να πληρώσει (πάλι) τον λογαριασμό, η Τζάνις σκέφτεται τον Τζόρντι να της τραγουδάει α καπέλα μία από τις αγαπημένες της άριες ενώ αυτή καθαρίζει τον φούρνο της κουζίνας του. Τον τελευταίο καιρό ο Τζόρντι τραγουδάει πολύ πιο δυνατά, πράγμα που έχει αρχίσει να την ανησυχεί, γιατί έχει

παρατηρήσει επίσης ότι καμιά φορά χρειάζεται να του φωνάξει όταν θέλει να του πει κάτι και ότι ακούει τα μισά από αυτά που του λέει.

Τελειώνουν τον καφέ τους και ο Τζόρντι αρχίζει να ακολουθεί την Τζάνις μέσα στο σπίτι. Χαζολογεί στην πόρτα ενώ αυτή καθαρίζει το τζάκι και βάζει καινούργια προσανάμματα και κούτσουρα. Απ' ό,τι φαίνεται, χρειάζεται ενθάρρυνση. Ολόκληρος άντρας, και γίνεται τόσο ντροπαλός όταν θέλει κάτι.

«Είχες πάει ταξίδι;» ρωτάει η Τζάνις, ελπίζοντας να του δώσει πάτημα να μιλήσει γι' αυτό που έχει στον νου του.

Πετυχαίνει διάνα. Ο Τζόρντι της χαρίζει ένα λαμπερό χαμόγελο. «Είχα πάει στο Λονδίνο για λίγο. Α, δε φαντάζεσαι τι χαϊβάνια κυκλοφορούν εκεί, καλή μου».

«Το φαντάζομαι». Ελπίζει να αρκεί αυτό για ενθάρρυνση. Αρκεί.

«Ήμουν στο μετρό και ήταν ένας τύπος, τελείως μαλάκας. Είχε στριμωξίδι, αλλά όχι πάρα πολύ. Ξέρεις, όλοι προσπαθούσαμε κάπως να βουλευτούμε. Αυτός ο τύπος, ένα κυριλέ ψώνιο που ήρθε και χώθηκε την τελευταία στιγμή πριν κλείσει η πόρτα, αρχίζει να φωνάζει...»

Σ' αυτό το σημείο, ο Τζόρντι μιμείται εξαιρετικά το κυριλέ ψώνιο κι η Τζάνις χαμογελάει. Το ήξερε ότι ο Τζόρντι ήταν το καλύτερο σπίτι για να ξεκινήσει τη μέρα της, τη βδομάδα της.

Ο ψωνισμένος μαλάκας, τον οποίο παριστάνει ο Τζόρντι, έχει ρέντα. «Άντε, τι θα γίνει; Προχωρήστε λιγάκι. Υπάρχει χώρος αν κουνηθείτε ένα βηματάκι. Έχει πολύ χώρο, λέμε. Άντε, προχωρήστε στο βάθος».

Ο Τζόρντι σταματάει προς στιγμήν, για να σιγουρευτεί ότι η Τζάνις τον προσέχει. «Και τότε ακούγεται μια φωνή από το βάθος του βαγονιού. Ένας άλλος τύπος, Λονδρέζος θα έλεγα, τέλος πάντων, φωνάζει: “Ρε μάγκα, άνοιξε λίγο ακόμα το στόμα σου. Σίγουρα θα χωρέσουν δυο τρεις εκεί μέσα”».

Η Τζάνις γελάει δυνατά.

«Καλά του είπε του βλάκα». Η αντίδρασή της ενθουσιάζει τον Τζόρντι.

Η Τζάνις δεν ξεγελιέται. Ξέρει ότι αυτός που έκανε τον μαλάκα να το βουλώσει ήταν ο Τζόρντι. Αυτός ήταν που έκλεψε την παράσταση. Είναι πολύ μετριοφρων για να το πει, αλλά αυτή είναι σίγουρη. Σχεδόν ακούει τη βροντερή φωνή του να αντηχεί στο βαγόνι και τους άλλους επιβάτες να ξεσπάνε σε γέλια, ικανοποιημένοι.

Ευχαριστημένος από την αντίδρασή της, ο Τζόρντι φεύγει και την αφήνει να συνεχίσει τη δουλειά της. Η Τζάνις πιάνει το ξεσκονιστήρι. Μήπως θα αρκούσε απλώς να συναναστρέφεται με άτομα σαν τον Τζόρντι; Πολλοί από αυτούς που τους καθαρίζει τα σπίτια φέρνουν πράγματι κάτι ιδιαίτερο στη ζωή της και ελπίζει ότι προσφέρει κι αυτή κάτι, έστω και πολύ μικρό, στη δική τους. Κοντοστέκεται, με το ξεσκονιστήρι υψωμένο, μπροστά από ένα ράφι. Η αλήθεια είναι πως κατά βάθος δεν το πιστεύει και αισθάνεται άβολα. Είναι η ζωή των άλλων. Κι αν η ίδια παίζει κάποιο ρόλο σ' αυτή, είναι ελάχιστος, είναι μια κομπάρσα. Σκέφτεται πάλι την Εθνική Σταρ και προσπαθεί να τη φανταστεί εδώ, στο δωμάτιο μουσικής, μπροστά από το ράφι με τις παρτιτούρες, με το ξεσκονιστήρι στο χέρι. Θα της αρκούσε της Εθνικής Σταρ; Θα συμβιβαζόταν μ' αυτό; Συνεχίζει το ξεσκόνισμα· ντρέπεται ακόμα και που αναρωτήθηκε.

Η Τζάνις βλέπει ξανά τον Τζόρντι στο διάλειμμα για φαγητό, αρκετά νωρίτερα από το μεσημέρι, και μετά καθώς ετοιμάζεται να ξεκινήσει για το επόμενο σπίτι που έχει να καθαρίσει. Η μέρα είναι γκριζα και νιώθει τον παγερό αέρα του Φλεβάρη να μπαίνει από τη χαραμάδα της πόρτας. Ο Τζόρντι τη βοηθάει να φορέσει το παλτό της. «Ευχαριστώ, κάνει κρύο σήμερα».

«Πήγαινε να ξαπλώσεις, αφού άρπαξες κρύωμα», της λέει.

«Όχι, καλά είμαι». Δοκιμάζει ξανά, μιλώντας αρκετά πιο δυνατά. «Απλώς είπα ότι κάνει κρύο σήμερα».

Της δίνει το κασκόλ της. «Λοιπόν, τα λέμε την άλλη βδομάδα. Και πρόσεχε μ' αυτό το κρυολόγημα».

Η Τζάνις τα παρατάει.

«Αισθάνομαι ήδη καλύτερα», του λέει με απόλυτη ειλικρίνεια.

Κλείνοντας την πόρτα πίσω της, αναρωτιέται αν η ιστορία της ζωής της είναι μια τραγική κωμωδία ή μια κωμική τραγωδία.

Οικογενειακές ιστορίες

Σε όλες τις βιβλιοθήκες υπάρχουν φαντάσματα. Όλοι το ξέρουν πως στα φαντάσματα αρέσει το διάβασμα».

Ο νεαρός που κατεβαίνει τη σκάλα στη δημοτική βιβλιοθήκη μιλάει με πάθος στη φίλη του, ένα κορίτσι γύρω στα είκοσι πέντε. Η Τζάνις πολύ θα ήθελε να είχε χρόνο να τους ακολουθήσει, να παρακολουθήσει την κουβέντα τους και να μάθει για τα φαντάσματα. Ο νεαρός φαίνεται απόλυτα σίγουρος, μιλάει σαν να λέει στη φίλη του ότι υπάρχουν πουλιά στον αέρα και σύννεφα στον ουρανό. Την Τζάνις την εξιτάρει η ιδέα ότι υπάρχουν φαντάσματα και αναρωτιέται αν θα δει κανένα σήμερα. Συχνά, στο μεσημεριανό της διάλειμμα για φαγητό, πετάγεται ως τη δημοτική βιβλιοθήκη για να επιστρέψει ένα βιβλίο και να πάρει άλλο και τρώει στα κρυφά εκεί ένα σάντουιτς σ' ένα τραπέζακι χωμένο ανάμεσα στα ράφια με τα βιβλία στο βάθος.

Σήμερα δεν υπάρχουν φαντάσματα στη βιβλιοθήκη, μόνο οι αδερφές, γιατί οι δύο βιβλιοθηκάριοι δεν μπορεί να είναι τίποτα άλλο παρά αδερφές. Είναι κοκκινομάλλες, στην ίδια ακριβώς σπάνια απόχρωση του κόκκινου – μαλλιά ξανθά φραουλί με ανταύγειες στο χρώμα του χαλκού. Η μία αδερφή έχει μακρύ καρέ με κλίση προς τα μέσα στις άκρες, η άλλη μια μακριά πλεξούδα που τη ρίχνει στον έναν ώμο. Παρόλο που αυτή η αδερφή πρέπει να πλησιάζει τα πενήντα, η

Τζάνις τη βλέπει σαν κοριτσάκι. Βρίσκει ότι της πάει η πλεξούδα και της αρέσει ο τρόπος που συνυφαίνονται τούφες διαφόρων αποχρώσεων. Ξέρει πολύ λίγα πράγματα γι' αυτές, εκτός από το γεγονός ότι είναι όντως αδερφές και ότι είναι τέσσερις συνολικά. Η νεότερη (αυτή με το μακρύ καρέ) της είχε πει κάποτε: «Η μαμά μας γέννησε τέσσερα κορίτσια. Ο μπαμπάς δεν απέκτησε ποτέ το αγόρι που ήθελε». Κι η άλλη αδερφή είχε συμπληρώσει για έμφαση: «Τέσσερα θηλυκά, το φαντάζεσαι; Ο καημένος. Ένα σπίτι γεμάτο γυναίκες». Η μικρότερη αδερφή συνέχισε λέγοντας πως και οι τέσσερις αδερφές ήταν πολύ δεμένες και έμοιαζαν απίστευτα μεταξύ τους. «Εννοείται», τόνισε η μεγαλύτερη, «ότι είμαστε και πολύ διαφορετικές». Και η αδερφή της κούνησε καταφατικά το κεφάλι. «Ναι, αυτοαποκαλούμαστε η Έξυπνη, η Όμορφη, η Αυστηρή και η Μπέμπα». Γέλασαν και οι δύο. «Οικογενειακό αστείο», είπε η μεγαλύτερη. «Ναι, οικογενειακό αστείο», επανέλαβε η άλλη, χαμογελώντας στην αδερφή της.

Η Τζάνις είχε σκεφτεί τη δική της αδερφή και είχε φανταστεί τις δυο τους να δουλεύουν μαζί, ταξινομώντας βιβλία σε μια δημόσια βιβλιοθήκη στο Κέιμπριτζ. Δεν είναι παρά μια φαντασίωση – τις χωρίζουν χιλιάδες χιλιόμετρα και ανομολόγητες αναμνήσεις –, αλλά ανασύρει καμιά φορά στο μυαλό της αυτό το φανταστικό σενάριο έτσι όπως επιλέγει ποιες ιστορίες ανθρώπων θα ξαναθυμηθεί. Οι αδερφές δεν έχουν ιδέα ότι έχει κι αυτή μια αδερφή, αλλά ξέρουν ότι λατρεύει τα βιβλία και συζητάνε μαζί της για τα αγαπημένα της. Δεν είναι από τους ανθρώπους που πιστεύουν ότι πρέπει να κάνουν ησυχία στη βιβλιοθήκη. «Μα προφανώς όσοι αγαπούν τα βιβλία θέλουν να μιλήσουν γι' αυτά που έχουν διαβάσει», είχε πει μια φορά η μικρότερη αδερφή.

Η Τζάνις έχει προσπαθήσει να μαντέψει ποια αδερφή είναι ποια, αλλά δε θέλει να τις ρωτήσει, από φόβο μήπως κάνει λάθος. Υποθέτει ότι η μικρότερη πρέπει να είναι η Όμορφη και η μεγαλύτερη η Έξυπνη ή ίσως η Αυστηρή. Την έχει

δει στο κλείσιμο της βιβλιοθήκης πώς διώχνει όλο τον κόσμο σε λιγότερο από δύο λεπτά.

Σήμερα τη χαιρετάνε και οι δύο με μια φωνή. «Ήρθε το βιβλίο σου, Τζάνις».

Αυτό τον καιρό η Τζάνις ξαναδιαβάζει τα αγαπημένα της κλασικά και είχε ζητήσει ένα αντίτυπο της *Φάρμας της μικρής παρηγοριάς* της Στέλλας Γκίμπσον.

Παίρνει το βιβλίο, λέει ευχαριστώ στις αδερφές και μετά ρωτάει αυθόρμητα: «Έχετε σκεφτεί ποτέ ότι μπορεί να υπάρχει κάποιο φάντασμα στη βιβλιοθήκη;» Τη στιγμή που κάνει την ερώτηση, αισθάνεται ανόητη και απορεί πώς εκείνος ο νεαρός μιλούσε για φαντάσματα με τόση σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

Η μεγαλύτερη αδερφή σκύβει λίγο περισσότερο πάνω στον πάγκο. «Περίεργο, είσαι το δεύτερο άτομο σήμερα που λέει ότι η βιβλιοθήκη είναι στοιχειωμένη».

A, ο νεαρός. «Είναι; Στοιχειωμένη, εννοώ».

Οι αδερφές δείχνουν να το σκέφτονται σοβαρά το ζήτημα. Η μεγαλύτερη λέει: «Χμ, δεν ξέρω. Μου έχει φανεί μερικές φορές ότι τα βιβλία μετακινούνται από μόνα τους. Αλλά νομίζω πως φταίει ο γερο-Μπανκς, που δεν ξαναβάζει ποτέ τίποτα στη θέση του». Η μικρότερη κοιτάζει συλλογισμένη την αδερφή της για λίγο. «Βέβαια, όλοι το ξέρουν πως στα φαντάσματα αρέσει το διάβασμα. Οπότε ίσως...»

Πριν προλάβει να κάνει η Τζάνις την επόμενη ερώτηση – πώς το ξέρεις; Ή, πώς γίνεται να το ξέρουν όλοι εκτός από μένα; Ή, μήπως απλώς άκουσες να το λέει εκείνος ο νεαρός; – τους διακόπτει μια παρέα νεαρών μαμαδάων με τα παιδιά τους, και οι αδερφές πρέπει να ασχοληθούν μαζί τους.

Η Τζάνις παίρνει τη *Φάρμα της μικρής παρηγοριάς*, τις σκέψεις της και τα δύο σάντουιτς με τυρί που είναι το μεσημεριανό της και πάει στο κρυμμένο τραπεζάκι στο βάθος. Κάθεται για λίγο με το βιβλίο κλειστό μπροστά της και αναλογίζεται το ερώτημα: Μήπως η θέση των ανθρώπων στην

οικογένειά τους καθορίζει τις ιστορίες τους; Αν είναι έτσι, τι σημαίνει αυτό για την ίδια; Δεν έχει καμία διάθεση να το σκεφτεί, οπότε φέρνει στο μυαλό της ένα φάντασμα να χαζεύει τα βιβλία στα ράφια μετά το κλείσιμο. Η εικόνα δεν την ταράζει, την ηρεμεί – ένα φάντασμα που αγαπάει τα βιβλία δεν μπορεί να είναι κακό. Κι αυτή η ηρεμία είναι μια ανακούφιση. Η αλήθεια είναι ότι η Τζάνις είναι αγχώδης τύπος. Και η λίστα με αυτά που την αγχώνουν μακραίνει μέρα με τη μέρα. Ανησυχεί για την κατάσταση στους ωκεανούς, για τις πλαστικές σακούλες, για την κλιματική αλλαγή, για τους πρόσφυγες, για τους πολιτικούς αναβρασμούς, για την ακροδεξιά, για την άκρα αριστερά, για τους ανθρώπους που ταΐζουν τα παιδιά τους από τα συσσίτια, για τα καύσιμα των αυτοκινήτων – μήπως πρέπει να ανακυκλώνει περισσότερο; Μήπως πρέπει να τρώει λιγότερο κρέας; Ανησυχεί για το Εθνικό Σύστημα Υγείας, για τα ελαστικά ωράρια εργασίας και γιατί την σήμερα ημέρα πολύς κόσμος που ξέρει δεν παίρνει επίδομα ασθενείας ή διακοπών. Έχει μεγάλη έγνοια για όσους νοικιάζουν σπίτια με ελάχιστη εξασφάλιση ή κοντεύουν τα σαράντα και μένουν ακόμα με τους γονείς τους. Και τη στενοχωρεί το γιατί να θέλει κάποιος να εκφοβίσει έναν συνάνθρωπό του ή να του βάλει τις φωνές στον δρόμο επειδή έχει διαφορετικό χρώμα δέρματος.

Κάποτε διάβαζε εφημερίδα και της άρεσε να λύνει το σταυρόλεξο. Τώρα τσεκάρει στα γρήγορα στο τάμπλετ της κάθε πρωί μήπως έχει γίνει κανένας μεγάλος σεισμός ή έχει πεθάνει κάποιο μέλος της βασιλικής οικογένειας. Αλλά δε συνεχίζει, δε θέλει να διαβάσει ειδήσεις. Κάθε είδηση απλώς προστίθεται στη λίστα με τα άγχη της. Και η ανησυχία διαποτίζει και όλη την υπόλοιπη ζωή της. Αντί να διεγείρει το μυαλό της με καινούργια και συναρπαστικά βιβλία από τη δανειστική βιβλιοθήκη, επαναπαύεται στους γνώριμους και αγαπημένους της κλασικούς: Όστιν, Χάρντι, Τρόλοπ, Θάκερεϊ, Φιτζέραλντ.

Ανοίγει τη *Φάρμα της μικρής παρηγοριάς*, έτοιμη να βυθιστεί στην οικεία θαλπωρή της χιονοριστικής ιστορίας. Συν ότι εδώ υπάρχει μια ηρωίδα με την οποία μπορεί στ' αλήθεια να ταυτιστεί. Η Φλώρα Ποστ είναι μια γυναίκα που θέλει τα πράγματα να είναι πάντα σε τάξη, όπως και η Τζάνις.

Μισή ώρα αργότερα, η Τζάνις φεύγει από τη βιβλιοθήκη, ακολουθώντας την ίδια διαδρομή με τον νεαρό που πίστευε στα φαντάσματα. Κατευθύνεται προς την επόμενη δουλειά της ημέρας –στη γιατρό Χουάνγκ–, το προτελευταίο σπίτι για σήμερα, επιτέλους. Βρίσκεται στα μισά της σκάλας, όταν βλέπει μια γνώριμη σιλουέτα στο απέναντι πεζοδρόμιο. Ο ψηλός άντρας έχει ένα πολύ χαρακτηριστικό αργό και λικνιστικό βάδισμα. Ταλαντεύεται από τη μια φτέρνα στην άλλη με κάθε βήμα. Πάντα απορούσε πώς ο άντρας της, ο Μάικ, είναι τόσο κακός χορευτής όταν το βάδισμά του έχει τόσο ωραίο ρυθμό. Αλλά τι γυρεύει εδώ ο Μάικ; Κοιτάζει το ρολόι της. Θα έπρεπε να είναι στη δουλειά του ώρες πριν. Όταν απομακρύνεται και τον χάνει από τα μάτια της, δεν την ανακουφίζει διόλου το γεγονός ότι δε χρειάζεται να προσθέσει κι αυτόν στη λίστα με τα άγχη της. Ο Μάικ βρίσκεται ήδη στην κορυφή.

Ιστορίες σε ορόφους

Η ώρα είναι σχεδόν 4 μ.μ. όταν η Τζάνις φτάνει στην τελευταία δουλειά της για τη Δευτέρα: στη λύπη. Γέλιο για να ξεκινήσει τη μέρα της, λύπη για να την τελειώσει. Η ημιανεξάρτητη μονοκατοικία από κόκκινο τούβλο, χτισμένη σε κάποια απόσταση από τον δρόμο, είναι ένα σπίτι πλατύ αλλά χαμηλό – σαν να θρονιάστηκε κάποτε εκεί και αποφάσισε να μην το κουνήσει ποτέ ξανά από αυτή τη θέση. Η στενή πρόσοψη είναι παραπλανητική: το σπίτι, όπως και όλες οι άλλες γειτονικές διπλοκατοικίες, έχουν επεκταθεί προς τα πίσω, με μακρόστενες, φωτεινές κουζινο-τραπεζαρίες που εκτείνονται στους παράλληλους πίσω κήπους. Οι δε σοφίτες όλων αυτών των σπιτιών κατά μήκος του δρόμου έχουν διαμορφωθεί σε γραφεία για δουλειά από το σπίτι, δωμάτια για παιχνίδι, ξενώνες και, σ' αυτή την περίπτωση, στο αγαπημένο δωμάτιο της Τζάνις, το οποίο πιστεύει ότι ίσως είναι και το κέντρο μιας ιστορίας. Της ιστορίας της Φιόνα.

Ανοίγοντας την πόρτα, η Τζάνις καταλαβαίνει αμέσως ότι η Φιόνα και ο γιος της ο Άνταμ λείπουν. Τα άδεια σπίτια έχουν έναν πολύ δικό τους χαρακτηριστικό ήχο. Δεν είναι απλώς σαν να λείπουν οι ένοικοι, είναι σαν να έχει κατεβάσει ρολά το ίδιο το σπίτι, σαν να έχει φύγει κι αυτό για αλλού. Η σιωπή είναι τόσο απόλυτη, που ακούγεται. Η Τζάνις το έχει παρατηρήσει αυτό κι άλλες φορές, σε άλλα σπίτια. Σε

ένα σπίτι νωρίς το πρωί την ημέρα των Χριστουγέννων μπορεί να μην ακούγεται τίποτα – αλλά όχι απολύτως. Το σπίτι σίγουρα δεν κοιμάται (σε αντίθεση με τους ενοίκους), απλώς αναπνέει πολύ σιγά και η Τζάνις σχεδόν ακούει τους τοίχους να ικετεύουν ανασπενάζοντας «Αχ, πέντε λεπτά ακόμα», προτού ξυπνήσουν όλοι κι αρχίσει να γίνεται χαμός. Ένα σπίτι το πρωί μιας κηδείας έχει έναν ιδιαίτερο ήχο – ή ίσως είναι μια αίσθηση, δεν είναι σίγουρη: είναι με τα νεύρα τεντωμένα, σε αναμονή, σε στασιμότητα. Το είχε νιώσει εδώ αυτό πριν από δύο χρόνια. Την ημέρα που η Φιόνα έθαψε τον άντρα της. Όταν ο Άνταμ είπε για τελευταία φορά αντίο στον μπαμπά του.

Στο τραπέζι του χολ υπάρχει ένα σημείωμα από τη Φιόνα.

Πήγα τον Άνταμ στον ορθοδοντικό (πάλι έχει πρόβλημα με τα σιδεράκια!)

Τα λεφτά σου είναι στο τραπέζι της κουζίνας.

Η Τζάνις ξεφυσάει με βαθιά ανακούφιση κι αμέσως μετά αισθάνεται ενοχές. Τη συμπαθεί τη Φιόνα και περιμένει με χαρά το διάλειμμα για καφέ μαζί της στο γραφείο της, αλλά η αλήθεια είναι ότι μερικές φορές εύχεται να λείπει από το σπίτι. Τώρα που το σκέφτεται, αυτό πρέπει να της συμβαίνει για τρεις λόγους. Πρώτον, θα τελειώσει πιο γρήγορα το καθάρισμα χωρίς τη Φιόνα μες στα πόδια της. Δεύτερον –και ξέρει πως αποδώ πηγάζουν οι ενοχές της–, θα αποφύγει να δει τη θλίψη αυτής της ευχάριστης μεσήλικης γυναίκας, που κάθεται μαζί της για να πιουν παρέα τον καφέ που έχει μόλις φτιάξει αυτή για τις δυο τους στη γυαλιστερή κόκκινη καφετιέρα της. Η αλήθεια είναι ότι ανησυχεί για τη Φιόνα (άλλη μια προσθήκη στη λίστα με τα άγχη της). Βέβαια, η ζωή της Φιόνα δεν την αφορά, δεν της πέφτει λόγος. Αυτή είναι απλώς η καθαρίστρια, όπως της υπενθυμίζει διαρκώς ο άντρας της.

Αφού τελειώνει με τον κύριο όγκο της δουλειάς, έρχεται και στον τρίτο λόγο που προτιμάει να λείπει η Φιόνα από το σπίτι: μπορεί να μένει περισσότερη ώρα στο αγαπημένο της δωμάτιο – τη μακρόστενη, χαμηλοτάβανη σοφίτα. Θα συνεχίσει το καθάρισμα, φυσικά (η Τζάνις έχει αυστηρούς κανόνες όσον αφορά τη δουλειά της), αλλά θα σκέφτεται την ιστορία της Φιόνα.

Στη σοφίτα, πάνω σ' ένα φαρδύ τραπέζι όπου κάποτε ήταν στημένο ένα ηλεκτρικό τρενάκι –φαίνονται ακόμα τα σημάδια από τις ράγες στην πράσινη τσόχα– είναι τώρα στημένο ένα κουκλόσπιτο. Ένα μεγάλο σπίτι γεωργιανής αρχιτεκτονικής με τρεις ορόφους και, όπως το σπίτι της Φιόνα, με δωμάτια στη στέγη. Με τη διαφορά ότι στο ισόγειο, αντί για τραπεζαρίες, κουζίνες και κελάρια, στο κουκλόσπιτο υπάρχει ένα κατάστημα. Επάνω η κατοικία και αποκάτω η επιχείρηση. Η Φιόνα έχει φτιάξει μια κομψή μικροσκοπική πινακίδα με την επωνυμία –γραμμένη με χρυσομπογιά– Ζεβεδαίος Τζούρι: Γραφείο Κηδειών. Η Τζάνις δεν έχει ιδέα πώς της ήρθε αυτό το όνομα της Φιόνα, αλλά οφείλει να παραδεχτεί ότι ακούγεται ωραία.

Κάθεται και ανοίγει το μπροστινό μέρος του κουκλόσπιτου. Τα περισσότερα δωμάτια είναι ολοκληρωμένα, τέλεια δωμάτια-μινιατούρες. Κρεβατοκάμαρες, ένα σαλόνι, ένα παιδικό δωμάτιο και, το αγαπημένο της Τζάνις, μια πανέμορφη κουζίνα σε παραδοσιακό στιλ με απλωμένο ζυμάρι στο τραπέζι και δίπλα στη ζύμη ένα μπολ με δαμάσκηνα σε μέγεθος κεφαλιού καρφίτσας. Υπάρχει και μια νέα προσθήκη από την περασμένη εβδομάδα· η Φιόνα έχει ολοκληρώσει ένα από τα μπάνια. Η ταπετσαρία με μοτίβο γαλάζια και κρεμ λαχούρια ταιριάζει τέλεια με το σετ επίπλων μπάνιου από μαόνι και την μπανιέρα με πατούσες λιονταριού από χυτοσίδηρο για πόδια. Η Τζάνις απλώνει το χέρι της και ισιώνει το μικροσκοπικό γαλάζιο στρωματάκι μπανιέρας που κρέμεται από τη ράγα-μινιατούρα για πετσέτες. Εντοπίζει κι άλλη

μια αλλαγή. Στο ισόγειο, στο εργαστήριο στο βάθος, η Φιόνα έχει φτιάξει ακόμα ένα φέρετρο – από καρδιά με πολύ μικρά μπρούτζινα χερούλια. Δε νομίζει ότι μπορεί να βρει κανείς τέτοια πράγματα σε μαγαζιά με είδη για κουνκλόσπιτα. Ο κόσμος ψάχνει να αγοράσει μικροσκοπικές συρταριέρες ή κανένα πιάνο-μινιατούρα ή ακόμα και ένα μικρούτσικο καλαθάκι σκύλου. Όχι, το φέρετρο σίγουρα το έφτιαξε μόνη της η Φιόνα. Στέκεται και το κοιτάζει συνοφρυωμένη, δεν ξέρει τι να σκεφτεί.

Όταν πέθανε ο άντρας της, η Φιόνα δούλευε ως λογίστρια σε μια δικηγορική εταιρεία. Μέσα σε δύο μήνες από τον θάνατό του παραιτήθηκε από τη δουλειά της και άρχισε να παρακολουθεί ένα σεμινάριο για να γίνει εργολάβος κηδειών. Πίνοντας τον καφέ τους μια μέρα, είχε εξηγήσει στην Τζάνις ότι ήταν κάτι που ανέκαθεν την ενδιέφερε να κάνει, αλλά δεν το είχε πει ποτέ σε κανέναν, γιατί πίστευε ότι θα φαινόταν πολύ παράξενο.

Η Τζάνις δεν το βρήκε καθόλου παράξενο. Ήξερε πως, όταν είναι να παντρευτείς, υπάρχουν άφθονα περιοδικά και ονλάιν καθοδήγηση για να σε βοηθήσουν. Οι πάντες σου δίνουν συμβουλές· ασταμάτητα, θέλεις δε θέλεις. Αλλά όταν χάσεις έναν δικό σου, μπορεί να βρεθείς ολομόναχη σ' έναν κόσμο αμήχανης σιωπής. Η Τζάνις βοήθούσε κάποιες φορές μια φίλη της που είχε επιχείρηση κέτερινγκ και με τα χρόνια κατέληξε να προσφέρει αφιλοκερδώς τη βοήθειά της στις κηδείες και να αποφεύγει συστηματικά τους γάμους. Στις κηδείες πολύ συχνά οι άνθρωποι τα χάνουν τελείως, και όχι μόνο από τη λύπη. Σαν Άγγλοι που είναι, παραλύουν από τον τρόμο μην κάνουν ή πουν κάτι λάθος. Δυο λόγια συμπόνιας από το «προσωπικό», παρά από έναν άλλο τεθλιμμένο συγγενή, συχνά είναι μεγάλη παρηγοριά. Οπότε, ναι, μπορούσε να καταλάβει γιατί η Φιόνα ήθελε να γίνει εργολάβος κηδειών.

Η Φιόνα είχε δουλέψει ως υπάλληλος, αρχικά μερικής και κατόπιν πλήρους απασχόλησης, σε γραφείο κηδειών,

ολοκληρώνοντας έτσι την απαιτούμενη πρακτική εξάσκηση ώστε να γίνει εργολάβος κηδεϊών η ίδια, και η Τζάνις δεν έχει κανένα λόγο να πιστεύει ότι το είχε μετανιώσει. Κι άλλο φέρετρο όμως; Δεν ήταν ήδη πάρα πολλά αυτά που είχε στοιβαγμένα εκεί πίσω; Η Φιόνα στη συνέχεια είχε παρακολουθήσει έναν κύκλο ιδιωτικών μαθημάτων και από εργολάβος κηδεϊών έγινε ιερούργος πολιτικών κηδεϊών, οργανώνοντας μη θρησκευτικές κηδείες. Η Τζάνις μπορεί να το καταλάβει και αυτό – την ανάγκη να θέλεις να προσφέρεις τάξη και ασφάλεια χωρίς να έχεις διαθέσιμα θρησκευτικά τελετουργικά, που απλώς θα τα ακολουθήσεις πιστά. Ήξερε περιπτώσεις ανθρώπων –αθιϊστών– που τους είχαν κάνει θρησκευτική κηδεία μόνο και μόνο επειδή οι συγγενείς τους είχαν καταφύγει σε καθιερωμένα θρησκευτικά δόγματα, μη γνωρίζοντας ότι υπήρχε και εναλλακτική.

Η Τζάνις βγάζει από την τσέπη της ποδιάς της έναν μακρύ και λεπτό δοκιμαστικό σωλήνα και τραβάει από μέσα ένα σύρμα, όπου είναι κολλημένες σειρές από μικροσκοπικά πράσινα πούπουλα. Δεν ξέρει μόνο η Φιόνα να κατασκευάζει πράγματα. Αρχίζει να ξεσκονίζει ένα ένα τα δωμάτια του κουκλόσπιτου, θαυμάζοντας τις λεπτομέρειες στο στήσιμο του καθενός. Μήπως κατασκευάζοντας έναν μικρόκοσμο σε μικρογραφία, η Φιόνα μπορεί να βγάζει νόημα από τον δικό της; Δεν είναι διόλου σίγουρη.

Η Τζάνις πιστεύει ότι η καινούργια δουλειά της σίγουρα βοηθάει και επίσης ξέρει ότι η Φιόνα έχει ανακουφίσει και έχει καθοδηγήσει με πολλή καλοσύνη άλλους ανθρώπους να ξεπεράσουν το σοκ και τον πόνο που συνοδεύει έναν θάνατο. Συν ότι, χάρη στη δουλειά της, η Τζάνις την άκουσε να γελάει για πρώτη φορά μετά τον θάνατο του άντρα της.

Έπιναν καφέ παρέα στο γραφείο της Φιόνα. Εκείνη είχε κουλουριαστεί στη χαμηλή δερμάτινη πολυθρόνα, με τα πόδια διπλωμένα κάτω από τη μάλλινη τουίντ φούστα της. Φορούσε ένα πράσινο πουλόβερ και η Τζάνις είχε σκεφτεί ότι το

μόνο που της έλειπε για να φαίνεται εντελώς σαν τον εφημέριο του χωριού ήταν ένα άσπρο κολάρο. Μήπως γι' αυτό την έβρισκαν τόσο παρηγορητική οι πενθούντες; Η Φιόνα ανέβασε τα γυαλιά της στα κατάξανθα κοντά μαλλιά της, άφησε στην άκρη ένα μάτσο χειρόγραφε σημειώσεις που είχε στα γόνατά της και εξήγησε στην Τζάνις ότι αυτές οι σελίδες ήταν οι πολλές και άκαρπες προσπάθειές της να γράψει τον επικήδειο ενός άντρα που, κατά τα φαινόμενα, τον αντιπαθούσαν όλοι όσοι τον είχαν γνωρίσει.

«Θα εκπλαγείς», είπε, κοιτάζοντας την Τζάνις, «αν σου πω πόσες οικογένειες αφήνουν σ' εμένα τον επικήδειο λόγο».

«Μήπως επειδή ντρέπονται να μιλήσουν μπροστά σε κόσμο;» είχε ρωτήσει διστακτικά η Τζάνις. Γιατί, εκτός από αγχώδης χαρακτήρας, ξέρει ότι είναι και δειλή.

«Δεν ντρέπονται να φωνάζουν και να τσακώνονται δημοσίως», της είχε απαντήσει η Φιόνα χαμογελώντας.

Η Τζάνις είχε συμφωνήσει κουνώντας το κεφάλι. Το είχε δει κι αυτή να συμβαίνει σε αγρυπνίες των νεκρών. Και για δειλή ήταν παραδόξως εξαιρετικά αποτελεσματική στο να σταματάει καβγάδες.

«Τι λες γι' αυτό;» είπε η Φιόνα, τραβώντας την πρώτη σελίδα από τις σημειώσεις της. «Ήταν άνθρωπος της γενιάς του». «Χμ, δεν ξέρω».

«Φοβερή προσωπικότητα;» πρότεινε αβέβαια η Φιόνα.

Η Τζάνις το σκέφτηκε λίγο. «Πώς θα σου φαινόταν το...» Σταμάτησε για λίγο, κοιτάζοντας αφηρημένα έξω από το παράθυρο. «Ήταν ένας άνθρωπος που δεν πρόκειται να ξεχαστεί ποτέ απ' όσους τον γνώρισαν καλά».

Στράφηκε απότομα ακούγοντας τη Φιόνα να γελάει. Είχε μήνες ν' ακούσει το γέλιο της. Της ήρθε να κλάψει.

«Εξαιρετικό, διάβολε», είπε η Φιόνα με πλατύ χαμόγελο.

Η Τζάνις αποτελείώνει το ξεσκόνισμα του εκπληκτικού κουκλόσπιτου και το κλείνει, ασφαρίζοντας με το μεταλλικό κλιπ την πρόσοψη-πόρτα. Θέλει η ιστορία της ζωής της Φιόνα

να απεικονίζεται σ' αυτή την πανέμορφη κατασκευή. Μια αλληγορία για μια καινούργια απρόσμενη κατεύθυνση που οδηγεί στην ανάνηψη και στη γιατρεία. Μια ιστορία που θα ήθελε να έχει στη συλλογή της. Αλλά πιστεύει όλο και λιγότερο ότι η ιστορία της Φιόνα έχει αίσιο τέλος. Υπάρχει κάτι σκοτεινό σ' αυτή την ιστορία – κάτι τεράστιο και ανομολόγητο που θεωρεί πως αγνοείται. Κάτι που παραμονεύει. Αυτή η σκέψη την ταράζει, την πηγαίνει πίσω στα δικά της παιδικά χρόνια, και αν υπάρχει κάτι που δε θέλει να σκεφτεί ποτέ η Τζάνις, είναι αυτό.

Καθένας έχει ένα τραγούδι
(ΚΑΙ ΕΝΑΝ ΛΟΓΟ ΓΙΑ ΝΑ ΧΟΡΕΨΕΙ)

Περιμένοντας στη στάση του λεωφορείου, η Τζάνις αναρωτιέται αν στο τιμόνι θα είναι πάλι ο πρωινός οδηγός. Ακόμα δεν μπορεί να απαλλαγεί από την αίσθηση ότι κάτι έμεινε ανείπωτο σ' εκείνο το κλάσμα του δευτερολέπτου πριν αναστενάξουν και κλείσουν τρεμουλιάζοντας οι πόρτες του λεωφορείου. Αρχίζει να φαντάζεται τον οδηγό να αναστενάξει κι αυτός μαζί τους. Τι ήταν έτοιμος να της πει; Όταν φτάνει το λεωφορείο και ανοίγει η πόρτα, η Τζάνις πιάνεται από τη ράγα, ανεβαίνει και είναι έτοιμη να βάλει τα γέλια. Αυτός ο οδηγός είναι το άκρως αντίθετο του πρωινού. Αναρωτιέται αν κάποιος εκεί ψηλά (ό,τι κι αν σημαίνει αυτό) της κάνει πλάκα. Ο οδηγός του απογευματινού λεωφορείου είναι γύρω στα τριάντα και τεράστιος – τρομερά σωματώδης, όχι χοντρός. Έχει φαλάκρα, γενειάδα και τατουάζ μέχρι τον λαιμό. Μοιάζει με μέλος συμμορίας μηχανόβιων. Ο οδηγός του πρωινού λεωφορείου έμοιαζε με καθηγητή γεωγραφίας.

Μόνο όταν κάθεται, συνειδητοποιεί πόσο κουρασμένη είναι, και για αρκετά λεπτά σκέφτεται μήπως μισοβγάλει τα παπούτσια της για να ανακουφίσει τα πρησμένα της πόδια. Το πρόβλημα είναι ότι ίσως δυσκολευτεί να τα ξαναφορέσει μετά. Έτσι, βουλιάζει με όλο της το βάρος στο κάθισμα και χαλαρώνει, αφήνοντας το σώμα της να ταλαντεύεται

ακολουθώντας την κίνηση του λεωφορείου. Αδειάζει το μυαλό της και προετοιμάζεται να συντονιστεί στις συζητήσεις των ανθρώπων γύρω της. Δε θεωρεί ότι κρυφακούει· απλώς οι κουβέντες τους περνούν από δίπλα της χωρίς να την ακουμπάνε. Και κάπου κάπου το μυαλό της απλώνει και πιάνει ένα νήμα από κάτι. Άλλες φορές αυτά τα αδέσποτα νήματα δεν οδηγούν πουθενά, αλλά αν είναι τυχερή, τότε μπορεί, ακολουθώντας κάποιο νήμα, να πάρει μια γαργαλιστική ματιά από μια ιστορία. Η διαδρομή από το κέντρο του Κέιμπριτζ ως το χωριό όπου μένει η Τζάνις είναι μόλις μισή ώρα, οπότε συνήθως συμπληρώνει τα κενά των ιστοριών με τη φαντασία της. Της αρέσει πολύ να το κάνει – γεμίζει την ώρα της περπατώντας από τη στάση του λεωφορείου μέχρι το σπίτι. Ωστόσο είναι πολύ αυστηρή με την ταξινόμηση αυτών των ιστοριών, αν και εφόσον αποφασίσει να τις φυλάξει: κατατάσσονται κάπου ανάμεσα σε μυθιστόρημα και αληθινή ιστορία.

Δεν ελπίζει και πολλά από το σημερινό δρομολόγιο. Το λεωφορείο είναι μισογεμάτο και προς το παρόν ακούγονται μόνο λίγα μουρμουρητά. Δε θεωρεί ότι έχει αναπτύξει μια ιδιαίτερη αίσθηση να εντοπίζει το πού θα προκύψει μια ιστορία – αυτό είναι το ωραίο όταν συλλέγεις ιστορίες· συναντιέσαι με το αναπάντεχο σχεδόν παντού. Θυμάται εκείνη την αδύναμη, ηλικιωμένη κυρία στα πλυντήρια (η Τζάνις είχε πάει να πλύνει το πάπλωμα ενός πελάτη), η οποία της είχε πει ότι ήταν αεροσυνόδος στην πρώτη πτήση επιβατικού τζετ από το Λονδίνο στη Νέα Υόρκη. Όση ώρα δίπλωνε προσεκτικά τις κουβέρτες της με το μεταξωτό ρέλι (ο άντρας της δεν ανεχόταν τα παπλώματα), η ηλικιωμένη γυναίκα μιλούσε στην Τζάνις για τη στιγμή της προσγείωσης. «Βλέπεις, η PANAM* διαφήμιζε πως θα ήταν αυτή η πρώτη εταιρεία που θα έσπαγε

* Pan American World Airways: Ανεπίσημος υπερπόντιος αερομεταφορέας των ΗΠΑ για μεγάλο μέρος του 20ού αιώνα. (Σ.τ.Μ.)

το ρεκόρ, αλλά εμένα το αφεντικό μου στην BOAC* με είχε καλέσει ιδιαιτέρως μία βδομάδα νωρίτερα, με είχε βάλει να υπογράψω ένα εμπιστευτικό έγγραφο και μου είχε πει ότι εμείς θα τους προλαβαίναμε – και αν θα ήθελα να είμαι στο πλήρωμα αυτής της πτήσης. Μπορείς να φανταστείς τι του απάντησα». Θυμάται την ηλικιωμένη κυρία να κάνει μια παύση σ' εκείνο το σημείο και να στρώνει κοκέτικα το απλό, καπιτονέ πανωφόρι της. Και για ένα κλάσμα του δευτερολέπτου το χέρι της να σηκώνεται προς το κεφάλι της σαν να ήθελε να ισιώσει και το καπέλο της. Αντί γι' αυτό, στερέωσε τα γκριζα μαλλιά της πίσω από το αυτί της και συνέχισε. «Εμείς οι αεροσυνοδοί ήμασταν πολύ κομψά ντυμένες, οι στολές μας ήταν σε πιο στρατιωτικό στιλ από αυτές που φοράνε οι σημερινές αεροσυνοδοί. Αλλά εκείνη την ημέρα... αχ, εκείνη την ημέρα τα δώσαμε όλα. Ακόμα θυμάμαι την απόχρωση του κόκκινου κραγιόν που φορούσα: Dashing Delight. Ό,τι έπρεπε για την περίσταση. Και τελικά το κάναμε. Κι όταν προσγειωθήκαμε και κατεβήκαμε από το αεροπλάνο, βγήκε έξω όλο το προσωπικό της PANAM και μας γιουχαίζε. Αλλά εμείς δε δίναμε δεκάρα. Διέσχισα τον διάδρομο προσγείωσης σαν να είχα ύψος ένα κι ογδόντα». Η ηλικιωμένη κυρία τής χαμογέλασε και η Τζάνις προσπάθησε να φανταστεί το ίδιο πρόσωπο σε νεαρή ηλικία, με το ίδιο χαμόγελο θριάμβου. Βοήθησε τη γυναίκα να κουβαλήσει τις πλυμένες κουβέρτες της στο αυτοκίνητο και δεν την ξαναείδε ποτέ. Αλλά έχει κρατήσει την ιστορία της. Και την ανασύρει τις μέρες που η ίδια δεν μπορεί με τίποτα να χαμογελάσει. Το χαμόγελο εκείνης της γυναίκας ήταν τόσο λαμπερό, που θα έφτανε να φωτίσει έναν χώρο πολύ μεγαλύτερο από μια αίθουσα με πλυντήρια σ' ένα δρομάκι του Κέιμπριτζ. Θα είχε φωτίσει ακόμα και κάτι τόσο

* British Overseas Airways Corporation: Βρετανική κρατική αεροπορική εταιρεία. (Σ.τ.Μ.)

μεγάλο όσο... ναι, όσο ένα ολόκληρο αεροπλάνο. Και μάλλον το είχε φωτίσει, όπως θέλει να πιστεύει η Τζάνις. Η ματιά της πέφτει στο πρόσωπό της που καθρεφτίζεται στο τζάμι του λεωφορείου πίσω από ρυάκια βροχής. Βλέπει στα χείλη της μια υποψία χαμόγελου. Ναι, είναι μια καλή ιστορία. Και μια υπενθύμιση επίσης –όχι πως τη χρειάζεται, αλλά η επανάληψη ποτέ δε βλάπτει– ότι δεν πρέπει να υποτιμάς ποτέ τους ηλικιωμένους.

Ξάφνου την προσοχή της τραβάει μια φράση από έναν διάλογο. Θα ήταν αδύνατον να μην ακούσει, ο άντρας μιλάει πολύ δυνατά. Νεαρό ζευγάρι. Όχι ζευγάρι, μάλλον φίλοι, σκέφτεται όταν τους κοιτάζει.

Εκείνος: «Το ξέρεις το Τζακ Ντάνιελς με γεύση μπανάνα;»

Εκείνη: «Αηδία ακούγεται!»

Εκείνος: «Είναι. Δεν το χορταίνω!»

Κι αυτό είναι όλο. Όπως φαίνεται, εκεί τελειώνει, και η Τζάνις δεν έχει καμία διάθεση να ακούσει άλλο.

Πίσω της δυο γυναίκες μιλάνε μεταξύ τους. Χαμηλός τόνος φωνής, μεσοαστές. Συμπαθητικές, φαντάζεται. Φιλενάδες.

«Περνούσα από το πάρκινγκ του θεάτρου για να κόψω δρόμο και είδα εκείνο τον ηθοποιό».

«Ποιον;»

«Ξέρεις... αυτόν... Που παίζει παντού».

«Τον Χιου Μπόνβιλ;»

Σωστά μάντεψε, σκέφτεται η Τζάνις, και με τόσο λίγες πληροφορίες.

«Όχι, όχι αυτόν. Έπαιξε στον *Αυτόπη μάρτυρα*. Πρέπει να το έχεις δει».

Γιατί θα έπρεπε να το έχει δει;

«Τον Μπιλ Νάι λες;»

«Όχι, όχι. Αυτός είναι μαύρος».

«Δεν είναι μαύρος ο Μπιλ Νάι! Α, εννοείς αυτόν που είδες στο πάρκινγκ. Τον Ίντρις Έλμπα;»

Αυτόν θα έλεγε και η Τζάνις.

«Όχι, είναι πιο ηλικιωμένος, έπαιζε σ' εκείνη την ταινία με την...» Η γυναίκα αναφέρει την Εθνική Σταρ, και για μια στιγμή η Τζάνις νομίζει ότι οι δύο φιλενάδες έχουν καταλάβει ότι κρυφακούει την κουβέντα τους. Αλλάζει λιγάκι θέση στο κάθισμά της, αμήχανα.

«Αχ, πόσο μου αρέσει η...»

Και αρχίζουν να μιλάνε ενθουσιωδώς για την Εθνική Σταρ. Με το δίκιο τους, είναι όντως πολύ καλή ηθοποιός. Αλλά η Τζάνις δε θέλει ν' ακούσει άλλο και επιστρέφει στα ρούακια της βροχής στο παράθυρο. Και τότε τη βλέπει.

Πρώτα έτσι όπως καθρεφτίζεται στο τζάμι. Μετά, γυρίζει αργά το κεφάλι για να μπορεί να τη βλέπει με την άκρη του ματιού της. Την είχε προσέξει και νωρίτερα, γιατί στέκεται όρθια ενώ υπάρχουν ένα σωρό άδειες θέσεις. Είναι νέα, λίγο κάτω από τα τριάντα, ψηλή και λυγροκόρμη. Φοράει ένα ριγέ μάλλινο φόρεμα, σκούρο πράσινο και χρυσαφί, και ασορτί μακριά ζακέτα. Το μαύρο κολάν της είναι λίγο πιο σκούρο από το δέρμα των χεριών της, αλλά ίδιο χρώμα με τα μαλλιά της. Δείχνει να στέκεται ακίνητη, με τα μάτια μισόκλειστα. Ακίνητη, αλλά όχι εντελώς. Έχει το ένα της πόδι λίγο πιο μπροστά από το άλλο και η Τζάνις βλέπει τους μυς κάτω από το κολάν να τεντώνονται ανεπαίσθητα. Το ίδιο ανεπαίσθητα σαλεύει και το κεφάλι της. Μικρές, σχεδόν αδιόρατες κινήσεις μπρος πίσω. Τότε προσέχει τα ακουστικά, που είναι σχεδόν κρυμμένα μέσα στα πυκνά σγουρά μαύρα μαλλιά. Ξάφνου, σαν να το τίναξε ένας σπασμός, το ένα χέρι της νεαρής φεύγει προς τα έξω με μια απαλή κυματιστή κίνηση. Μια κίνηση χαράς, μια κίνηση κομπή, όλο χάρη, που κάνει την Τζάνις να αναρωτηθεί αν η νεαρή γυναίκα είναι χορεύτρια. Το χέρι κατεβαίνει, μαζεύεται ξανά δίπλα στο σώμα, αλλά οι μικρές, σχεδόν αδιόρατες κινήσεις του κεφαλιού και του ποδιού δε σταματάνε.

Η Τζάνις αναρωτιέται τι να ακούει η νεαρή γυναίκα. Και τι δε θα 'δινε για να ακούσει αυτή τη μουσική που έκανε ένα

Δε θυμάται πώς ξεκίνησε τη συλλογή της.

*Ίσως από μια φράση σε μια κουβέντα που άκουσε τυχαία
καθώς έπλενε έναν νεροχύτη; Σύντομα πρόσεξε ότι
(ενώ ξεσκόνιζε ένα καθιστικό ή έκανε απόψυξη σε ένα ψυγείο)
οι άνθρωποι της έλεγαν τις ιστορίες τους. Ίσως το έκαναν
πάντα, όμως τώρα είναι αλλιώς, τώρα οι ιστορίες τής
απλώνουν το χέρι κι αυτή τις τραβάει κοντά της...*

*Όταν η Τζάνις αναλαμβάνει να καθαρίζει το σπίτι της κυρίας
Μπ –μιας παμπόνηρης και ύπουλης ενενηταδυάχρονης–,
γνωρίζει εντέλει έναν άνθρωπο που θέλει να μάθει τη δική της
ιστορία. Αλλά η Τζάνις της το ξεκόβει: αυτή είναι φύλακας
ιστοριών, δεν έχει δική της ιστορία. Τουλάχιστον, όχι μια
ιστορία που να μπορεί να τη διηγηθεί. Η κυρία Μπ δεν
ξεγελιέται, καταλαβαίνει πως με την Τζάνις το ζήτημα είναι
πολύ πιο περίπλοκο απ' ό,τι φαίνεται. Τι θέλει να κρύψει;
Στο κάτω κάτω, κάθε άνθρωπος δεν έχει μια ιστορία;*

ΤΟ ΛΑΤΡΕΥΑ! ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ,
ΕΞΥΠΝΟ, ΑΣΤΕΙΟ, ΑΞΙΑΓΑΠΗΤΟ.
KATIE FFORDE, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
p s y c h o g i o s . g r

ΚΩΔ. ΜΗΧ.ΣΕΡ. 27906